

УДК [316.42:004] (477)

ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Грузіна Інна Анатоліївна, к.е.н., доцент, Харківський національний університет імені Семена Кузнеця, Харків, Україна

Анотація — розкрито сутність інформаційних технологій управління, виявлено основні переваги їхнього застосування сучасними підприємствами.

Ключові слова — підприємство, інформатизація, інформаційна технологія, управління.

Підвищення значущості інформації та інформованості у науково-технічному прогресі й соціально-історичному процесі, зростання ролі інформаційно-обчислювального забезпечення у вирішенні економічних і соціальних питань, задоволенні інформаційних потреб населення, підтримці процесу прийняття рішень на різних рівнях підтверджує висловлювання науковців про безпосередній та найглибший вплив інформатизації на розвиток людської цивілізації (). Трансформуючи рушійні сили суспільства з метою його переорієнтації на виробництво послуг й інформаційного, а не матеріального, продукту, інформатизація виступає передумовою зміни підходів до виробництва, модернізації життєвого устрою, загально визнаної системи цінностей. Зростає цінність вільного часу, активно відтворюється і споживається інтелект, підвищується попит на знання, здібності до творчої праці, що, безмовно, збільшує частку розумової праці. Активізація зазначених процесів призводить до незворотної зміни матеріально-технологічної бази суспільства, особливого значення набувають різноманітні управлінсько-аналітичні інформаційні системи на базі комп'ютерної техніки і комп'ютерних мереж, інформаційної технології, телекомунікаційного зв'язку.

З'явившись наприкінці ХХ сторіччя у лексиконі не лише фахівців у галузі інформації, а й політичних діячів, економістів, викладачів і науковців, термін «інформатизація», у більшості випадків, асоціювався з розвитком інформаційних технологій і засобів телекомунікації.

Науковці погоджувалися, що основним критерієм визначення «інформатичності» суспільства, наряду з не менш важливими й загально визнаними, соціальним, економічним, політичним та культурним, є технологічний, а саме його ключовий фактор – інформаційні технології, широко застосовувані у виробництві, державних установах, закладах системи освіти, побуті. Це є цілком справедливим, адже

природною ознакою розвитку суспільства у будь-якій сфері діяльності є послідовний перехід від ручної праці до високотехнологічного промислового виробництва, спрямований на полегшення фізичної й розумової праці.

У сучасних умовах розвиток існуючих та створення нових інформаційних технологій, є вкрай необхідним. На основі інформаційних технологій вирішуються завдання автоматизації інформаційних процесів, значною мірою структурується і формується у вигляді знань інформація, як продукт інформаційних технологій, як самостійний компонент у будь-якій предметній області й у суспільстві в цілому виділяється інформаційний ресурс, який поступово отримує матеріальний характер.

З огляду на це, метою статті є виявлення переваг застосування інформаційних технологій управління у діяльності сучасного підприємства.

На рівні підприємства інформаційна технологія (ІТ) найчастіше розглядається або як сукупність чітко визначених цілеспрямованих дій персоналу з переробки інформації за допомогою комп'ютера [1, 3], або як комплекс методів переробки розрізаних вхідних даних в надійну та оперативну інформацію для прийняття рішень із застосуванням апаратних і програмних засобів з метою досягнення оптимальних параметрів об'єкта управління, або як сполучення процедур, що реалізують функції збору, отримання, накопичення, зберігання, обробки, аналізу та передачі інформації у межах організаційної структури з використанням засобів обчислювальної техніки, тобто, сукупність процесів циркуляції і переробки інформації та опис цих процесів [2].

Метою ІТ управління є задоволення інформаційних потреб усіх співробітників підприємства, залучених до процесу прийняття рішень на будь-якому рівні управління. Даний вид технологій використовується у середовищі інформаційної системи управління для вирішення менш структурованих завдань. ІТ управління є ефективними у процесі задоволення схожих інформаційних потреб працівників різноманітних функціональних підсистем (підрозділів) та рівнів управління.

Як свідчить практика [5], ІТ управління, переважно, використовується для створення різноманітних видів звітів (регулярних та спеціальних). Особливо ефективним є використання звітів для підтримки так званого управління по відхиленням, що визначає головним змістом

одержуваних фахівцем даних виявлені відхилення стану господарської діяльності підприємства від певних стандартів (запланованого стану) [4].

Щодо основних компонентів ІТ управління, з огляду на покладені на неї завдання, то вхідна інформація має надходити із систем операційного рівня, вихідна – формуватися у вигляді управлінських звітів у зручній для ухвалення рішень формі. Зміст бази даних, що накопичуються на основі оцінки проведених операцій підприємства або отримуються із планів, стандартів, бюджетів та нормативних документів, що визначають необхідний стан об'єкта управління, за допомогою відповідного програмного забезпечення перетворюється в періодичні і спеціальні звіти для фахівців, залучених до процесу прийняття рішень на підприємстві.

Поява ІТ автоматизації офісу обумовлена поширенням процесу автоматизації виробництва на офіс з метою автоматизації рутинної секретарської роботи. У період розвитку засобів комунікацій фахівці та управлінці побачили в автоматизації офісних технологій можливість підвищити продуктивність своєї праці. Вони не змінювали існуючу традиційну систему комунікацій персоналу, а лише ефективно її доповнювали. За умови сумісного використання ці дві системи вирішували проблеми забезпечення управлінців якісною інформацією, раціональної автоматизації управлінської праці, встановлення ефективного внутрішнього зв'язку персоналу та його комунікації із зовнішнім середовищем. Згідно до думок науковців [2], інформаційна технологія автоматизованого офісу забезпечує організацію та підтримку комунікаційних процесів на підприємстві та за його межами на базі комп'ютерних мереж та сучасних засобів передачі та роботи з інформацією.

Сьогодні ІТ автоматизованого офісу здатні підвищити продуктивність праці працівників шляхом надання можливості швидкого виконання зростаючого обсягу завдань, якісний рівень управлінських рішень завдяки більш досконалії комунікації, що сприяє економічному зростанню підприємства. Сучасні підприємства для вирішення повсякденних завдань ефективно використовують велику кількість програмних продуктів для комп'ютерів і некомп'ютерних технічних засобів, що забезпечують технологію автоматизації офісу. Це загальновідомі електронна пошта та календар, аудіопошта, комп'ютерні та телеконференції, відеотекст, зберігання зображень, а також спеціалізовані програми управлінської діяльності, як то ведення документів або контроль за виконанням наказів.

Серед основних компонентів ІТ автоматизованого офісу перше місце по праву відведене базі даних, що концентрує в собі дані про господарчу систему підприємства (відомості про щоденні продажі, передані торговими агентами на головний комп'ютер, або поставки сировини), а також інформацію, отриману із зовнішнього середовища (відомості про

курси валют або котирування цінних паперів). Також інформація з бази даних може успішно використовуватися і в некомп'ютерних технологічних засобах для передачі, тиражування або зберігання.

Головною особливістю інформаційних технологій підтримки прийняття управлінських рішень (ІТ ППУР) є якісно новий метод організації взаємодії людини і комп'ютера. Мова йде про здатність інформаційної системи спільно з користувачем створювати нову інформацію для прийняття рішень.

Досліджуючи основні особливості ІТ ППУР, що відрізняють їх від ІТ інших видів, можна сказати, що, по-перше, вони орієнтовані на вирішення, переважно, неструктурованих завдань; по-друге, вони успішно використовують традиційні методи доступу й обробки даних з можливостями математичних моделей, а також методів вирішення завдань на їх основі; по-третє, вони надають можливість вирішення завдань непрофесійному користувачеві комп'ютера; по-четверте, їхня надзвичайно висока адаптивність дозволяє швидко пристосовуватися до особливостей наявного технічного й програмного забезпечення, вимогам користувача.

Використовуючись на будь-якому рівні управління підприємства, ІТ ППУР надають можливість координації співробітників, які приймають рішення як на одному, так і на різних управлінських рівнях. Склад системи підтримки прийняття рішень представлений трьома головними компонентами: базами даних та моделей й програмною підсистемою, що, у свою чергу, включає системи управління базами даних та моделей, а також інтерфейсом між користувачем та комп'ютером.

Залежно від ролі людини в процесі управління, розподілу інформаційних і керуючих функцій між користувачем і ЕОМ, у літературі можна зустріти опис [3, 5]:

інформаційних технологій, які досить часто називають інформаційно-довідковими або пасивними, що призначені для збору та видачі у зручному для керівника вигляді інформації про керований об'єкт після його зв'язку з системою за відповідним запитом;

керуючих технологій (інформаційно-радічних або активних), які, на відміну від інформаційних, разом зі збором й обробкою інформації реалізують такі функції, як вибір раціонального технологічного режиму функціонування за окремими технологічними параметрами процесу, формування переліку управлінських впливів за всіма або окремими параметрам процесу й т. і.

Також науковці [3-5] наполягають на існуванні проміжного класу між інформаційними та керуючими технологіями, так званих інформаційно-керуючих систем, основним призначенням яких є надання користувачеві інформації про минулий, теперішній та майбутній стан керованого об'єкта.

Сфера застосування інформаційних технологій та, відповідно, специфіка вирішуваних завдань стали

причиною їх класифікації відповідно до обслуговуваних предметних областей, де виділяють ІТ бухгалтерського обліку, управління фінансовими потоками, складом, маркетингом, документообігом, ІТ банківської, податкової, страхової та інших видів діяльності.

Отже, існуючі інформаційні технології призначені для підтримки тих цілей, які ставлять перед собою люди у процесі організації своєї діяльності, будь то ефективне завершення роботи або завдання, скорочення або видалення дублювання дій, забезпечення стабільності або оперативності діяльності. Їхнє використання підприємством забезпечує певні конкурентні переваги завдяки автоматизації операцій в його межах (підтримка операційного контролю, організація управлінського контролю, стратегічне планування) та покращенню якості або поставки кінцевого продукту підприємства. Також ІТ здатні покращити якість продукту через розширення його документальної бази й сервісного обслуговування, використання глобальних комп'ютерних Інтернет-технологій забезпечує сучасним керівникам можливість отримання й ефективного обміну оперативною інформацією, проведення різноманітних, іноді, вкрай необхідних, досліджень, тобто безпосередньо впливають на успішність ринкової діяльності.

Список використаної літератури

1. Винарик Л. С. Информационная культура в современном обществе: учеб. пособие / Л.С. Винарик, Я.Г. Берсуцкий, А.Н. Щедрин. - Донецк: ДИЭХП, 2003. - 321 с.
2. Глівенко С. В. Інформаційні системи в менеджменті: навчальний посібник / С.В. Глівенко, Є.В. Лапін, О.О. Павленко та ін. – Суми: Університетська книга, 2003. – 352 с.
3. Грабауров В.А. Информационные технологии для менеджеров. - М. – ИНФРА-М, 2001. – 368 с.
4. Карминский А. М. Информатизация бизнеса: концепции, технологии, системы / А.М. Карминский, С.А. Карминский, В.П. Нестеров, Б.В. Черников. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 624 с.
5. Титоренко Г.А. Информационные технологии управления. учебное пособие для студентов вузов / Г.А. Титоренко, И.А. Коноплева, Г.Л. Макарова и др. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 439 с.

Автори

Грузіна Інна Анатоліївна, доцент кафедри менеджменту та бізнесу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (gruzinaia@gmail.com).

Тези доповіді надійшли 28 січня 2016 року.

Опубліковано в авторській редакції.